

PREPORUKE

za izveštavanje o masovnim pucnjavama

unicef
za svako dete

O PREPORUKAMA

Ovo su preporuke za medije kako da izveštavaju o slučajevima kada jedna osoba (ili manja grupa) upuca veći broj drugih osoba na javnom mestu.

Ove preporuke se ne odnose na obračune kriminalnih grupa niti na ubistva praćena samoubistvom (tj. partnersko nasilje).

OPŠTE INFORMACIJE O KOJIMA SE IZVEŠTAVA

- Način na koji izveštavate o nasilju (masovnom nasilju, nasilju u porodici, samoubistvo) može da utiče na druge ljude.
- Pokušajte da što manje izveštavate o samim počiniocima jer drugi mogu da se identifikuju sa njima ili dobiju inspiraciju.
- Nemojte stavljati sliku počinioca pored slike njegove žrtve.
- Nemojte previše objavljevati sliku počinioca, naročito u naknadnim pričama, izuzev u slučaju kada policija još uvek traga za počiniocem ili za žrtvama.
- Nemojte izveštavati na način koji pospešuje pogrešne pretpostavke ili predrasude o mentalnim oboljenjima, a pružite informacije o lečenju i prevenciji. Dijagnostikovanje mentalno oboljenje nije nužno ili uzročno-posledično povezano sa nasiljem.
- Nemojte izveštavati o događaju pojednostavljeno ili senzacionalistički jer to može da da podsticaj ljudima koji žele negativan publicitet.
- Izveštavajte o žrtvama i o tome šta lokalno i šire stanovništvo može da uradi da im pomogne i spreči da se takvi događaji ponove.
- Nemojte stigmatizovati lokalnu zajednicu gde se događaj desio niti (potencijalne) žrtve počinioca.
- Ne zaboravite da je događaj ostavio snažan uticaj i traumu na porodice, uključujući i porodicu počinioca.
- Budite uviđavni tokom intervjua.

TRI NAJVAŽNIJE STVARI KOJE TREBA DA ZNATE

1. Istraživanja su pokazala da način na koji mediji izveštavaju o masovnim pucnjavama mogu da doprinesu imitaciji takvih dela. Odgovornim izveštavanjem može da se smanji rizik.
2. Većina mentalno obolelih osoba nije nasilna. Takođe, počinioci masovnih pucnjava često nemaju zvaničnu dijagnozu mentalnog oboljenja.
3. Odgovornim izveštavanje o masovnim pucnjavama javnost može da se edukuje, a rizik od budućeg nasilja smanji.

POSLEDICE ŠTETNOG IZVEŠTAVANJA:

- Inspirisanje imitatora koji u počiniocu vide uzor ili heroja
- Dodatno traumatizovanje preživelih, porodica i lokalne zajednice
- Porast predrasuda o mentalno obolelim osobama i njihove stigmatizacije
- Odvratanje mentalno obolelih od traženja ili prihvatanja stručne pomoći

EFEKTI KORISNOG IZVEŠTAVANJA:

- Edukovanje javnosti o tome kako da prepoznaju potencijalne počinioce nasilja i kako da reaguju u tom slučaju
- Pružanje utehe preživelim, porodicama i zajednicama, uključujući i porodicu počinioca
- Informisanje javnosti o znacima upozorenja koji ukazuju na emotivnu patnju i potencijalno nasilno ponašanje
- Podsticaj ljudima da potraže pomoć sebi ili drugima u slučaju povišenog rizika od štetnih postupaka

UMESTO:

- Izveštavanja da je mentalno oboljenje uzrok pucnjave
- Izveštavanja da je jedan konkretan problem doveo do incidenta
- Čestog pominjanja imena počinioca
- Romantizovanja počinioca, stvaranja slike da je u pitanju heroj, žrtva ili napačena duša
- Navođenja izjava svedoka da se počinilac ponašao „nenormalno“ ili „neuračunljivo“
- Nagađanja ili dopuštanja izvorima da nagađaju o psihičkom stanju počinioca
- Prikazivanja potresnih slika mesta zločina
- Nagađanja o motivu sa predstavnicima izvršne vlasti, porodicom, kolegama itd.

URADITE OVO:

- Napomenite da većina mentalno obolelih osoba nije nasilna.
- Objasnite da brojni faktori doprinose masovnoj pucnjavi.
- Iznesite činjenice o počiniocu i okarakterišite njegovo ponašanje kao nezakonito i štetno.
- Prenesite izjave svedoka sa objektivnim opisima o postupcima počinioca.
- Obratite se stručnjacima za komentar o mentalnim oboljenjima.
- Objasnite da je nasilje složen fenomen i da obično ima više motiva.
- Budite uviđavni i oprezno koristite slike.
- Pričajte o žrtvama i njihovim pričama.

ZNACI KOJI UPOZORAVAJU NA MASOVNU PUCNJAVU:

- pažljivo razgledanje (pripremanje mesta zločina)
- izričite usmene ili pisane pretnje povređivanjem ili ubistvom
- iskazivanje divljenja ili poistovećivanja sa drugim počiniocem nasilja
- pretraživanje oružja na internetu i opsesivno skupljanje velike količine vatrenog oružja i/ili oružja uopšte
- izražavanje fantazija ili razmišljanja o učešću u pucnjavi ili drugim oblicima nasilnog ponašanja

IZVEŠTAVANJE O PLANU IZVRŠENJA

- Da li je objavljivanje plana bitno za priču?
- Citirajte delove plana, objave na društvenim mrežama ili druge pisane tragove samo kada sadrže važne informacije za priču.
- Nemojte previše koristiti crteže i grafički materijal.
- Nemojte objavljivati slike kojima se veliča nasilje.

JAVNE SLUŽBE

- Dodajte sledeću rečenicu u priču: Ukoliko vam je potrebna pomoć zbog emotivne patnje i/ili suicidalnih misli, pozovite liniju za pomoć NADEL 116 111
- Posetite sajt svejeok.rs

REFERENCE

Gould, M.S. & Olivares, M. (in press). Mass Shootings and Murder-Suicide: Review of the Empirical Evidence for Contagion. In T. Niederkrotenthaler and S. Stack (Eds.). Media & Suicide: International Perspectives on Research, Theory, & Policy. New Jersey: Transaction Books.

Kissner, J. (2015). Are Active Shootings Temporally Contagious? An Empirical Assessment. Journal of Police and Criminal Psychology, 1–11. <http://doi.org/10.1007/s11896-015-9163-8>

Schmidtke, A., Schaller, S., & Muller, I. (2002). Imitation of Amok and Amok-Suicide. Kriz Dergisi, 10(2), 49–60.

Towers, S., Gomez-Lievano, A., Khan, M., Mubayi, A., & Castillo-Chavez, C. (2015). Contagion in Mass Killings and School Shootings. PLoS ONE, 10(7), e0117259. <http://doi.org/10.1371/journal.pone.0117259>